

Paksi Gábor

A környezetvédelmi előírásoknak való megfelelés

VÁLLALATI ESG-SZEMPONTOK ÉS A FENNTARTHATÓSÁGI CÉLÚ ÁTVILÁGÍTÁSOK RENDSZERE

*Az ESG három pillére, valamint az ESG mint
fenntarthatósági keretrendszer mérföldkövei*

Az ESG az angol Environmental (környezeti), Social (társadalmi) és Governance (irányítási) kifejezésből alkotott betűszó, amelynek egyes alkotóelemei az ESG európai uniós és hazai keretrendszerének három pillérét jelentik. Az ESG napjainkban a fenntarthatósággal, illetve fenntartható fejlődéssel összefüggésben a köztudatba bekerült s egyre gyakrabban használt, mindazonáltal egy bonyolult fenntarthatósági keretrendszert jelölő fogalom.

Az ESG legegyszerűbben egy környezeti, társadalmi és vállalatirányítási szempontokat is magában foglaló fenntarthatósági keretrendszerként értelmezhető, amelynek célja, hogy a fenntarthatósági szempontokat (környezeti, társadalmi, irányítási) horizontálisan és vertikálisan stratégiai szintre integráló szervezeteket e fenntarthatósági szempontok teljesítésének mértéke, illetve módja által meg lehessen egymástól különböztetni, aminek különös jelentősége van, tekintve, hogy az a befektetői oldal döntéshozatalára jelentős hatást gyakorol.¹

Az ESG napjainkban dinamikusan fejlődő, fenntarthatósági jelentőséggel bíró keretrendszert jelent. Mind uniós, mind nemzeti szinten tapasztalható

¹ BESENYEI–BUDAI 2023: 33.

az ESG-szabályozás egyre szélesebb körű és a gazdasági élet egyre több szereplőjét érintő kötelezettségi rendszerének kialakítása. A fejlődést a folyamatosan megjelenő ESG-adatok gyűjtésére és közzétételére vonatkozó kötelezően alkalmazandó jogszabályok, illetve a vállalatok működésébe önként integrálható ajánlások mellett a fenntartható működésű vállalatokat és fenntartható termékeket preferáló fogyasztói magatartások is fokozzák.² Ebből következően az ESG-szemponthoz – különösen mint befektetési kritériumok és tényezők – napjainkban a versenyképesség fenntartása, illetve növelése, a kedvező partneri pozíció megtartása, illetve megszerzése, továbbá a folyamatosan növekvő európai uniós és hazai szabályrendszer előírásainak való megfelelés miatt különös jelentősége van. Az ESG alapvető célja, hogy előtérbe helyezze a fenntartható és felelősségteljes vállalatokba történő befektetéseket, biztosítsa a fenntartható gazdaságból származó megtérülés maximalizálását, s elkerülhetővé tegye a nem fenntartható módon irányított vállalatok mögött meghúzódó kockázatokat, azaz a tőkeáramlást átirányítsa a fenntartható befektetések felé.³ Az ESG tehát egy olyan eszköz, amellyel a vállalatokat környezeti és társadalmi szempontból értékelni lehet, teljesítményük mérhetővé és összehasonlíthatóvá válik. Az ESG olyan tényezőket ír le, amelyek segítségével mérhető az egyes befektetések és vállalatok nem pénzügyi hatása.⁴ Fontos megjegyezni, hogy az ESG-keretrendszer nem egy promóciós jellegű üzleti eszköz, hanem valódi fenntarthatósági jelentősége van, amely a fenntarthatósági elvek (ESG-szemponthoz) mentén – közvetett, illetve közvetlen módon – kifejezett befolyást kíván gyakorolni a vállalatok finanszírozására.⁵

Az ESG-t a Magyarországon 2024. január 1. napján hatályba lépett fenntartható finanszírozás és az egységes vállalati felelősségvállalás ösztönzését szolgáló környezettudatos, társadalmi és szociális szempontokat is figyelembe vevő, vállalati társadalmi felelősségvállalás szabályairól és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2023. évi CVIII. törvény (ESG törvény)

² SZENDREY–DOMBI 2024: 98.

³ CAMARA 2023.

⁴ BESENYEI–BUDAI 2023: 34.

⁵ SZENDREY–DOMBI 2024: 98.

is definiálja, mégpedig – a fentiekkel összhangban – olyan fenntarthatósági kérdésekre vonatkozó szempontrendszerként, amely egy adott vállalkozásnál a környezetre, a társadalomra és az irányításra vonatkozó hatásokat és faktorokat értékeli fenntarthatósági szempontból.⁶ Az ESG törvény hatályba lépése az ESG három pillérét jelentő a) környezeti, b) társadalmi, c) irányítási szempontrendszert beemelte a nemzeti jogszabályrendszerbe, s ezzel az ESG Magyarország is közvetlenül alkalmazandó kötelezettségi rendszerként jelent meg.

Az ESG törvény és az abból származó kötelezettségek, valamint a fenntarthatósági célú átvilágítási rendszerek ismertetését megelőzően elengedhetetlen a keretrendszer három pillérét jelentő ESG-szempontok (fenntarthatósági kritériumok), az ESG-keretrendszer, illetve annak kialakítása iránti igény eredetének, valamint az ESG-szempontok európai uniós – jelenleg is folyamatosan fejlődő – szabályozási hátterének legfontosabb aspektusainak ismertetése.

Az ESG-szempontok

Az ESG-szempontok köre nem harmonizált, taxatív nem meghatározható, de az lényegében az alábbi „E” tényezőket (különösen: az éghajlatváltozás mérséklése; alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz; a víz és a tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme; átállás a körkörös gazdaságra; a környezetszennyezés megelőzése és ellenőrzése; a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása), „S” tényezőket (különösen: emberi jogok; munkaügyi normák az ellátási láncban; gyermek- és rabszolgamunka; munkahelyi egészség és biztonság; humántőke-menedzsment és munkavállalói kapcsolatok; sokféleség; kapcsolatok a helyi közösségekkel; egészség és a gyógyszerekhez való hozzáférés; fogyasztóvédelem), valamint „G” tényezőket (különösen: a vállalati menedzsment struktúrája, mérete, felépítése; vezetői javadalmazás; részvényesi jogok; információk nyilvánosságra hozatala; üzleti etika; vesztegetés és korrupció; belső kontrollok

⁶ ESG törvény 7. § 4. pont.

és kockázatkezelés) tartalmazza.⁷ Az „E” pillér a vállalatok környezetre gyakorolt hatásának, az „S” pillér a vállalatoknak a velük közvetlenül kapcsolatban álló személyekkel, illetve a társadalom egészével kialakított kapcsolatrendszere hatásainak, míg a „G” pillér a vállalatok belső működési mechanizmusai hatásainak feltérképezésére szolgál.

Az ESG-szabályozás eredete

Az ESG kifejezés először az ENSZ 2004-es *Globális megállapodás – Aki gondoskodik, az nyer* című jelentésében fordult elő. A jelentés rögzítette az ESG – fentiekben ismertetett – alappilléreit: környezeti, társadalmi és irányítási.⁸ 2015-ben az ENSZ elfogadta a 17 fenntartható fejlődési célt magában foglaló Fenntartható Fejlődési Stratégiát (SDG), amely egyértelmű jele volt a fenntarthatóság kérdésében való nemzetközi együttműködés iránti igénynek.⁹ Az előbbieket megerősíti, hogy 2015-ben elfogadták az SDG által megfogalmazott célokra épülő párizsi klímaegyezményt, amely az első egyetemes, konkrét célkitűzéseket (például 2050-ig az üvegházhatásúgáz-semlegesség elérése) tartalmazó klímaváltozás elleni megállapodás.¹⁰ A párizsi klímaegyezményben megfogalmazott célkitűzések és kötelezettségvállalások elérése érdekében az Európai Unió tagállamai 2019-ben elfogadták az európai zöld megállapodást, amely zöld átállást és végső soron a klímasemlegesség 2050-re való elérését hivatott biztosítani.¹¹ Az elmúlt évtizedekben a fentiekben ismertetett dokumentumokon kívül számos nemzetközi és uniós szintű megállapodás, egyezmény, intézkedéscsomag született a fenntartható fejlődési célok elősegítése jegyében. Az ESG szabályozás ehhez, vagyis a fenntartható átalakuláshoz nyújt folyamatosan bővülő keretrendszert.

⁷ CAMARA 2023.

⁸ HAJDU et al. 2023: 104.

⁹ SZÜCS–PÓNUSZ 2020: 401.

¹⁰ BESENYEI et al. 2016: 59.

¹¹ Lásd: Európai Bizottság 2019

Az ESG-szabályozás az Európai Unió jogában

Az ESG-szemponatok vállalatok működésébe történő beépítése az üzleti lehetőségekre, valamint a pénzügyi és működési kockázatok csökkentésére pozitív hatást gyakorol, a befektetők célja a fenntartható fejlődéshez hozzájáruló vállalatokba való investálás.¹² Az ESG-szemponatok vállalati működés során történő figyelembevétele napjainkban azonban már nem kizárólag önkéntes tevékenységként jelenik meg, ugyanis az európai uniós – és ezzel összhangban a hazai – szabályrendszer – a fokozatosság elvét követve – egyre szélesebb körben és egyre szélesebb kör számára írja elő az ESG-szemponatok kötelező figyelembevételét, az ESG-szabályrendszer betartását.

Valamennyi ESG-tárgyú szabályozó részletes ismertetése és elemzése az aktuális tananyag keretein túlmutat, így a következőkben kizárólag az EU-szabályozás átfogó megértéséhez szükséges legjelentősebb uniós ESG-szabályzókat ismertetjük összefoglalóan.

1. *NFRD (Non-Financial Reporting Directive)*. Az ESG jelenleg hatályos keretrendszere kialakulásának első mérföldköve az Európai Parlament és a Tanács 2014-ben elfogadott és 2017. január 1-jén hatályba lépett 2014/95/EU irányelve a 2013/34/EU irányelvnek a nem pénzügyi és a sokszínűséggel kapcsolatos információknak bizonyos nagyvállalkozások és vállalatcsoportok általi közzététele tekintetében történő módosításáról¹³ (*Non-Financial Reporting Directive*, NFRD), amely felváltva az ESG-szemponatok önkéntes figyelembevételét a hatálya alá tartozó szervezetek (az 500 főnél több főt foglalkoztató, közérdeklődésre számot tartozó nagyvállalkozások) számára elsőként írt elő nem pénzügyi jelentéstételre, illetve közzétételre vonatkozó követelményeket. Az NFRD által bevezetett nem pénzügyi jellegű jelentéstételi, illetve közzétételi kötelezettségek az alábbi tárgykörökre terjednek ki: környezetvédelem, szociális és foglalkoztatási kérdések, az emberi jogok tiszteletben tartása, korrupció elleni küzdelem, valamint megvesztegetés.¹⁴

¹² KATONA–TESSÉNYI 2024: 2.

¹³ Lásd: Európai Parlament és Tanács 2014

¹⁴ SZENDREY–DOMBI 2024: 100.

Az NFRD egyértelmű iránymutatás mindenki számára nagyobb átláthatóságot és elszámoltathatóságot jelent a társadalmi és környezetvédelmi kérdésekben.¹⁵ A magyar jogrendszerben – tekintve, hogy az NFRD mint irányelv kötelezően alkalmazandó uniós jogforrás – az NFRD-nek megfelelő nem pénzügyi jelentés készítésének kötelezettsége 2016-ban a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Számviteli tv.) 95/C. §-ában előírt nem pénzügyi kimutatás készítésére vonatkozó kötelezettségként jelent meg.

2. *SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation)*. 2019-ben fogadták el a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2088 rendeletét, amely rendelet – 2021. március 10-ével kezdődően fokozatosan hatályba lépett rendelkezésekkel – kifejezetten a pénzügyi termékeket kínáló pénzügyi piaci, illetve a pénzügyi termékekkel kapcsolatos befektetési, illetve biztosítási tanácsokat nyújtó pénzügyi tanácsadókra ír elő intézményi, illetve termékszintű átláthatóságot és összehasonlíthatóságot biztosítani hivatott közzétételi kötelezettségeket (például a befektetések ESG-tényezőkre gyakorolt kockázati hatásaira; az ESG-tényezők befektetésekre gyakorolt kockázati jelentőségére vonatkozó közzétételi kötelezettségek).¹⁶

Az SFDR rendeleti formája miatt az abban foglalt fenntarthatósági kötelezettségek az Európai Unió valamennyi tagállama számára közvetlenül alkalmazandók. A Magyar Nemzeti Bank (MNB) az egységes jogalkalmazás érdekében a 129526-3/2021. iktatószámon „a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről szóló 2019/2088 rendelet kapcsán” tárgyban Vezetői Körlevelet tett közzé. Ebben az MNB kifejtette arra vonatkozó álláspontját, hogy az SFDR rendelet kiemelt jelentőségű, az a fenntarthatósági eredetű pénzügyi kockázatokkal kapcsolatban a tudatosságot, kockázatkezelést, a fenntarthatóság finanszírozásának bővítését elősegítő eszközt jelenthet, amely hozzájárulhat a zöld-, fenntarthatósági tematikájú befektetési,

¹⁵ HAJDU et al. 2023: 109.

¹⁶ Lásd Európai Parlament és Tanács 2019

megtakarítási és hiteltermékkínálat bővüléséhez, illetve az azzal kapcsolatos információk informatívabb, érthetőbb és megbízhatóbbá válásához.¹⁷

3. *Taxonómia rendelet.* Az ESG-szabályozás egyik legmeghatározóbb uniós jogforrása a 2020. július 12. óta alkalmazandó európai parlamenti és tanácsi (EU) 2020/852 rendelet a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról (Taxonómia rendelet).¹⁸ A Taxonómia rendelet „kritériumokat állapít meg annak eldöntésére, hogy egy gazdasági tevékenység környezeti szempontból fenntarthatónak minősül-e, annak megállapítása céljából, hogy egy befektetés környezeti szempontból milyen mértékben fenntartható”.¹⁹ Az EU ESG-szabályozásában a Taxonómia rendelet kiemelt jelentősége különösen abban rejlik, hogy megteremt a környezetvédelmi szempontú fenntarthatóság fogalma egyértelmű értelmezésének lehetőségét.²⁰ Az európai taxonómiai keretrendszer célja ugyanis annak meghatározása, hogy környezetvédelmi szempontból mely gazdasági tevékenységek minősülnek fenntarthatónak,²¹ és hogy ezzel elősegítse a fenntartható befektetések besorolását, valamint a fenntartható befektetések előmozdítását az Európai Unióban.²²

A Taxonómia rendelet alapján egy gazdasági tevékenység környezeti szempontból akkor minősül fenntarthatónak, ha:

- a) a gazdasági tevékenység lényegesen hozzájárul a Taxonómia rendelet 9. cikkében meghatározott egy vagy több környezeti célkitűzéshez (ezek: az éghajlatváltozás mérséklése, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme, a körforgásos gazdaságra való átállás, a szennyezés megelőzése és csökkentése, a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása);²³

¹⁷ Lásd: www.mnb.hu/letoltes/129526-3-2021-sfdr-vezetoi-korlevel.pdf

¹⁸ Lásd: Európai Parlament és Tanács 2020

¹⁹ Taxonómia rendelet 1. cikk.

²⁰ APPEL 2021: 22.

²¹ DOBRÁNSZKY-BARTUS – KRENCHÉL 2020: 393.

²² Taxonómia rendelet, Preambulum (12).

²³ Taxonómia rendelet 9. cikk.

- b) a gazdasági tevékenység nem sérti jelentősen az előző pont szerinti egyik környezeti célkitűzést sem;
- c) a gazdasági tevékenységet a Taxonómia rendelet 18. cikkében megállapított minimális biztosítékokkal összhangban végzik;
- d) a gazdasági tevékenység megfelel az Európai Bizottság által a Taxonómia rendelettel összhangban megállapított technikai vizsgálati kritériumoknak.²⁴

4. *CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive), ESRS (European Sustainability Reporting Standards)*. Az ESG-szabályozás egységes szabályozási rendszere uniós szintű kialakításának kiemelkedő mérföldköve a 2022 novemberében elfogadott európai parlamenti és tanácsi (EU) 2022/2464 irányelve az 537/2014/EU rendeletnek, a 2004/109/EK irányelvnek, a 2006/43/EK irányelvnek és 2013/34/EU irányelvnek a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolás tekintetében történő módosításáról (CSRD), amely módosította a korábbiakban ismertetett NFRD-t, egyúttal a nem pénzügyi jelentéstételre kötelezettek körét jelentős mértékben kiterjesztette, és az bizonyos kivételekkel (például tőzsdén jegyzett mikrovállalatok) vonatkozik minden nagyvállalatra, az Európai Unió szabályozott piacain jegyzett összes társaságra, nagyvállalkozásokra, amelyek az Európai Unió piacán működnek, vagy amelyek nem uniós vállalatok Európai Unióban működő leányvállalatai, továbbá a biztosítókra és hitelintézetekre. Mindazonáltal a CSRD a fokozatosság elvét követi, s a hatálya alá tartozó kötelezett kör több lépésben köteles megkezdeni a CSRD alkalmazását. A CSRD követelményeinek újdonsága az NFRD-hez képest, hogy biztosítani kívánja, hogy a fenntarthatósági jelentések összehasonlíthatók, megbízhatók és a felhasználók számára digitális technológiák segítségével könnyen megtalálhatók és használhatók legyenek.²⁵ Ennek érdekében a CSRD a fenntarthatósági jelentések tartalma, közzététele vonatkozásában számos új követelményt megfogalmaz, amelyek közül kiemelt jelentőségű az uniós szinten standardizált fenntarthatósági jelentéstételi szabványok alkalmazása (az első, 12 szabványból álló szabványsorozatát a Bizottság (EU) 2023/2772 számú

²⁴ Taxonómia rendelet 3. cikk.

²⁵ FÜREDI-FÜLÖP 2022: 60.

rendeletével fogadták el),²⁶ a kötelező külső auditálási kötelezettség és egységes elektronikus beszámolási formátum alkalmazása.²⁷

5. *CS3D (Corporate Sustainability Due Diligence Directive)*. 2024. július 25. napján lépett hatályba az Európai Parlament és Tanács (EU) 2024/1760 irányelve a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról, valamint az (EU) 2019/1937 irányelv és az (EU) 2023/2859 rendelet módosításáról (CS3D), amely az uniós szintű ESG-szabályozás legújabb mérföldkövét jelenti. A CS3D célja elsősorban az, hogy a hatálya alá tartozó vállalatok beazonosítsák, értékeljék, megelőzzék, mérsékeljék, illetve megszüntessék a tényleges, illetve lehetséges káros környezeti és emberi jogi hatásokat.²⁸

A CS3D lényegesen kibővíti az uniós szintű ESG-szabályozást: hatálya nemcsak az uniós szintű tagállamok jogszabályaival, hanem a harmadik országok jogszabályaival összhangban létrehozott vállalatokra is kiterjed.²⁹ Az irányelv számos új, az ESG-szemponthoz prioritizáló szabályt fogalmaz meg, ezek közül a legfontosabbak a következők: a kockázatalapú emberi jogi és környezetvédelmi átvilágítás (*due diligence*) elvégzésére vonatkozó kötelezettség;³⁰ az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló áttérési terv kidolgozására vonatkozó kötelezettség;³¹ adatszolgáltatási kötelezettség; egyablakos információs szolgálat létrehozása;³² a CS3D megsértése esetén a hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciók tagállamok általi bevezetésének kötelezettsége;³³ a felügyeleti hatóságok európai hálózatának létrehozása;³⁴ a vállalatok károkozásért való felelőssége vonhatóságának biztosítása a tagállamok által;³⁵ a honlapon történő tájékoztatási kötelezettség teljesítése éves beszámoló formájában a CS3D hatálya

²⁶ Lásd: Európai Bizottság 2023

²⁷ Lásd: Európai Parlament és Tanács 2022

²⁸ CS3D Preambulum (16).

²⁹ CS3D 2. cikk.

³⁰ CS3D 5. cikk.

³¹ CS3D 22. cikk.

³² CS3D 21. cikk.

³³ CS3D 27. cikk.

³⁴ CS3D 28. cikk.

³⁵ CS3D 29. cikk.

alá tartozó kérdésekről.³⁶ A tagállamok 2026. július 26. napjáig kötelesek implementálni a CS3D irányelvet nemzeti jogrendszerükbe.³⁷

A ESG-szabályozás megjelenése hazánkban: az ESG törvény és egyéb jogszabályok ESG-szempontrú rendelkezései

Személyi hatály: a kötelezettek köre

Az ESG törvény 2024. január 1. napján lépett hatályba azzal, hogy – az uniós szabályozókkal összhangban – a fokozatosság elvét követve egyes rendelkezései későbbi időpontról kezdődően, lépcsőzetesen lesznek alkalmazandók.³⁸ Hazánkban e törvény hatálybalépése jelenti a fenntarthatóság törvényi szintű kötelezettséggé válását. Ezt megelőzően hazánkban az NFRD-előírásoknak való megfelelést szolgálva a Számviteli tv. ESG-vonatkozású rendelkezései, továbbá a kötelezően és közvetlenül alkalmazandó uniós szabályozók (rendeletek) jelentették az ESG-szabályozókat. Az ESG törvény célja különösen, hogy az egyes, hatálya alá tartozó gazdálkodó szervezetek tevékenysége fenntarthatósági szempontból objektíven vizsgálható legyen, támogassa az európai zöld megállapodás megvalósítását, biztosítsa azt, hogy a hazai jogi szabályozás összhangban legyen az Európai Unióban hatályban lévő fenntarthatósági keretrendszerekkel, szabványokkal és szabályozásokkal.³⁹

Az ESG törvény személyi hatálya elsősorban – bizonyos kivételekkel⁴⁰ – a Magyarországon székhellyel rendelkező, a) a törvényben meghatározott feltételeket teljesítő közérdeklődésre számot tartó gazdálkodónak⁴¹ minősülő nagyvállalkozásokra,⁴² b) nagyvállalkozásokra, c) közérdeklődésre számot

³⁶ CS3D 16. cikk.

³⁷ CS3D 37. cikk.

³⁸ ESG törvény 54. §.

³⁹ Lásd: <https://njt.hu/jogszabaly/2023-108-00-00>

⁴⁰ ESG törvény 1. § (5) bekezdés.

⁴¹ ESG törvény 7. § 20. pont.

⁴² ESG törvény 7. § 26. pont.

tartó gazdálkodónak minősülő kis- és középvállalkozásokra⁴³ terjed ki.⁴⁴ Mindazonáltal a törvény rendelkezéseit azok a törvény személyi hatálya alá nem tartozó szervezetek is kötelesek betartani, amelyek a törvény szerinti ESG-adatszolgáltatást önként vagy szerződésben vállalják, illetve számukra jogszabály is kötelezővé teszi.⁴⁵ E rendelkezésnek különös jelentőségét az adja, hogy az ESG törvény 48. §-a alapján az ESG tanúsítvány⁴⁶ figyelembe vehető a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 132. § (1) bekezdés szerinti szerződéses feltételek meghatározása során.

*Az ESG törvényben meghatározott legjelentősebb
ESG-szempon্তু kötelezettségek*

Az ESG törvény 3. §-a alapvető szinten rögzíti a kettős lényegesség elvét, amely azt biztosítja, hogy a vállalkozások megfelelő információkat hozzanak nyilvánosságra a náluk felmerülő fenntarthatósági kockázatokról és lehetőségekről, továbbá az emberekre és a környezetre gyakorolt hatásukról. Az ESG törvény megfogalmazza továbbá az értéklánc elvét is, amely azt jelenti, hogy – összhangban a nemzetközi szabályozással – az ESG törvény a betartására kötelezettek ellátási láncához⁴⁷ tartozó szereplőire vonatkozóan is számos kötelezettséget meghatároz, különösen az ellátási lánc szereplőinek (különösen a közvetlen szállítók)⁴⁸ átvilágításával kapcsolatban, amely azt hivatott biztosítani, hogy a fenntarthatósági elvek ne csak az ESG törvény hatálya alá tartozók, hanem a teljes értékláncának üzleti tevékenysége tekintetében érvényesüljenek.

Az alábbiakban az ESG törvényben meghatározott legfontosabb fenntarthatósági kötelezettségeket ismertetjük összefoglaló módon.

⁴³ ESG törvény 7. § 17. és 19. pontok.

⁴⁴ ESG törvény 1. §.

⁴⁵ ESG törvény 1. § (3) bekezdés.

⁴⁶ ESG törvény 11. § (2) bekezdés bb) alpont.

⁴⁷ ESG törvény 7. § 3. pont.

⁴⁸ ESG törvény 7. § 22. pont.

A fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségek rendszere

Az ESG törvény 13. §-a tartalmazza a hatálya alá tartozó vállalkozások fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségeit, ami az alábbiak teljesítését jelenti: megfelelő és hatékony kockázatkezelési rendszer létrehozása a fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségeknek való megfelelés érdekében,⁴⁹ belső felelősségvállalási stratégia és rendszer kialakítása,⁵⁰ a kockázatelemzések elvégzése évente rendszeresen, illetve eseti jelleggel,⁵¹ a megelőzési és korrekciós intézkedések megállapítása a vállalkozás saját üzleti hatáskörében és a közvetlen szállítóival szemben,⁵² a b) pontban ismertetett ESG beszámoló készítésével és közzétételével teljesítendő ESG adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése,⁵³ belső és külső panaszkezelési rendszer kialakításával a közvetlen szállítók nyilatkoztatása a felmerülő kockázatok tekintetében.⁵⁴ A fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségek megfelelő teljesítését biztosítandó az ESG törvény 14. §-a felsorolja a fentiekben ismertetett átvilágítási kötelezettségeknek való megfelelés értékelése során a vállalkozások által kötelezően figyelembe veendő szempontokat (például a vállalkozás üzleti tevékenységének típusa, mérete).

A fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettség keretében a vállalkozás köteles megismerhetővé tenni a) azt, hogy a fenntarthatósági kérdések hogyan befolyásolják a vállalkozás teljesítményét, helyzetét és fejlődését, b) a vállalkozásnál felmerülő fenntarthatósági kockázatokat és lehetőségeket, valamint c) az a) és b) pontban felsoroltak emberekre és környezetre gyakorolt hatásait. E megismerhetővé tételi kötelezettség azonban nem korlátlan, az ugyanis nem járhat a vállalkozás üzleti titkának sérelmével.⁵⁵

⁴⁹ ESG törvény 13. § a) pont, 16. §.

⁵⁰ ESG törvény 13. § b) pont, 16. §.

⁵¹ ESG törvény 13. § c) pont, 17. §.

⁵² ESG törvény 13. § d) pont, 18–22. §.

⁵³ ESG törvény 13. § e) pont, 23–27. §.

⁵⁴ ESG törvény 13. § f) pont, 28–31. §.

⁵⁵ ESG törvény 3. § (2) bekezdés.

Az ESG beszámoló

Az ESG törvény 23. § (1) bekezdése – a konszolidációs mentesség esetét kivéve⁵⁶ – a hatálya alá tartozó vállalkozás előző üzleti évére vonatkozó fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségek teljesítésére vonatkozó, a vállalkozás ügyvezető szerve által jóváhagyott – az ESG törvény szerinti tartalmi és formai követelményeknek megfelelő – ESG-beszámoló-készítési kötelezettséget ír elő, amelyet ESG tanúsítóval⁵⁷ szükséges auditáltatni, és az üzleti év végét követő 6 (hat) hónapon belül a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága részére megküldeni, továbbá ingyenesen és nyilvánosan a vállalkozás honlapján hozzáférhetővé tenni.⁵⁸

Az ESG törvény meghatározza az ESG beszámoló főbb tartalmi elemeit (arra vonatkozó megállapítások, hogy a vállalat azonosított-e társadalmi felelősségvállalási és környezeti kockázatokat, illetve emberi jogokkal vagy környezettel kapcsolatos kötelezettségek megsértését, és ha igen, melyeket; a vállalkozás által a tényleges vagy lehetséges hátrányos fenntarthatósági hatások megelőzése, mérséklése vagy helyreállítása érdekében hozott intézkedéseket és azok eredményeit, illetve annak bemutatását, hogy ezen intézkedések hatását, eredményességét a vállalkozás hogyan értékeli; annak bemutatását, hogy a vállalkozás milyen következtetéseket von le a jövőbeli intézkedésekre nézve; a vállalati társadalmi felelősségvállalás tekintetében azonosított érintettek körét, a kitűzött céljait, a végrehajtott fenntarthatósági célú átvilágítási folyamat leírását és eredményeit, valamint a lehetséges káros hatások megelőzése, mérséklése vagy helyreállítása érdekében hozott intézkedéseket és azok eredményeit),⁵⁹ azzal, hogy a részletes tartalmi követelményeket a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága elnöke köteles rendeletben megállapítani.⁶⁰

⁵⁶ ESG törvény 23/A. §.

⁵⁷ ESG törvény 7. § 10. pont.

⁵⁸ ESG törvény 23. § (2) bekezdés.

⁵⁹ ESG törvény 23. § (4) bekezdés.

⁶⁰ ESG törvény 52. § (6) bekezdés.

Az ESG törvény az ESG beszámoló Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága elnökének rendeletében meghatározott fenntarthatósági szakmai szempontoknak való megfelelés érdekében előírja az ESG beszámoló a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága által vezetett akkreditált ESG tanúsítóról vezetett névjegyzékben szereplő ESG tanúsító⁶¹ általi vizsgálatát és tanúsítását.⁶² Az ESG tanúsítványt az ESG beszámoló megfelelésének megállapítása esetén adja ki az ESG tanúsító,⁶³ amelyért – azaz a tanúsítási audit során eljárásért és vizsgálati megállapításaiért – az ESG tanúsító a polgári jogi felelősség szabályai szerint felelősséggel tartozik.⁶⁴

Az ESG törvénnyel megteremtett, fentiekben ismertetett kötelezettségi rendszer által a vállalkozásokkal szemben állított követelmények megfelelő teljesítése érdekében szakmai tanácsadó testület – ESG Tanács⁶⁵ – létrehozásáról rendelkezik, valamint a vállalkozások fenntarthatósági célú átvilágításai kötelezettségei teljesítésének megfelelését, az ESG adatszolgáltatási folyamatok átláthatóságát fenntarthatósági kérdések tekintetében felügyelő szervként – feladatainak meghatározása mellett – kijelöli a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságát,⁶⁶ és előírja, hogy a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága szakmai tanácsadó testületként köteles ESG Akkreditációs Bizottságot létrehozni és működtetni.⁶⁷ Az ESG által felállított fenntarthatósági kötelezettségi rendszernek való megfelelő magatartást a fentiekben túl a vállalkozással, illetve ESG-közreműködővel szemben alkalmazható közigazgatási bírság szankció,⁶⁸ illetve eljárási bírság szankció⁶⁹ is elősegíti.

⁶¹ ESG törvény 7. § 10. pont.

⁶² ESG törvény 33. §.

⁶³ ESG törvény 33. § (4) bekezdés.

⁶⁴ ESG törvény 33. § (3) bekezdés.

⁶⁵ ESG törvény 10. §.

⁶⁶ ESG törvény 11. §.

⁶⁷ ESG törvény 12. §.

⁶⁸ ESG törvény 45–45/A. §.

⁶⁹ ESG törvény 46. §.

Az ESG törvény módosító rendelkezései nyomán az egyéb jogszabályokban meghatározott legjelentősebb ESG-szemponthú kötelezettségek: a fenntarthatósági és bizonyossági jelentés

A fenntarthatósági jelentés készítésére vonatkozó szabályrendszer hazai jogrendszerbe való beiktatására az ESG törvény módosító rendelkezéseivel, a Számviteli tv. III/A. fejezettel történt kiegészítésével 2024. január 1. napján kezdődő hatállyal került sor, amellyel a jogalkotó eleget tett a CSRD 5. cikk átültetésére vonatkozó kötelezettségének.⁷⁰

A fenntarthatósági jelentéstételre kötelezettek körét a Számviteli tv. 95/E. § (1) bekezdése rögzíti, amely az ESG törvény szerinti kötelezett körnél szélesebb kötelezettségi kört jelent, tekintve, hogy az minden olyan vállalkozót terhel, amelynél az üzleti évet megelőző két – egymást követő – üzleti évben a mérleg fordulónapján a következő három mutatóérték közül bármelyik kettő meghaladta az alábbi határértéket: aa) a mérlegfőösszeg a 10 000 millió forintot, ab) az éves nettó árbevétel a 20 000 millió forintot, ac) az üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak száma a 250 főt; vagy amely olyan, mikrogazdálkodónak nem minősülő vállalkozó, amelynek átruházható értékpapírjait az Európai Gazdasági Térség valamely államának szabályozott piacán kereskedésre befogadták.

A fenntarthatósági jelentést a Számviteli tv. 95/E. §-ában meghatározott tartalmi követelmények teljesítésével az üzleti jelentés részeként,⁷¹ a fenntarthatósági beszámolási standardoknak megfelelően kell elkészíteni,⁷² s elektronikus beszámolási formában a fenntarthatósági jelentést tartalmazó üzleti jelentést a könyvvizsgáló bizonyossági véleményével (jelentéssel) együtt az éves beszámolóval egyidejűleg kell a Számviteli tv.-ben meghatározottak szerint letétbe helyezni és közzétenni.⁷³ A fenntarthatósági jelentés azt hivatott szolgálni, hogy információt szolgáltatson a vállalkozó tevékenységével kapcsolatos fenntarthatósági kérdésekre vonatkozó adatokról. A fenntarthatósági

⁷⁰ CSRD 5. cikk.

⁷¹ Számviteli tv. 95/E. § (3) bekezdés.

⁷² Számviteli tv. 95/E. § (11) bekezdés.

⁷³ Számviteli tv. 95/I. § (2) bekezdés.

jelentés különösen, de nem kizárólagosan az alábbiakat tartalmazza: a vállalkozó üzleti modelljének, stratégiájának a fenntarthatósági kérdésekkel való kapcsolata; a vállalkozó által meghatározott fenntarthatósági kérdésekkel kapcsolatos, határidőhöz kötött célok ismertetése, az e célok elérése érdekében tett előrehaladás ismertetése; a vállalkozó szervezetrendszere egyes szereplőinek a fenntarthatósági kérdések vonatkozásában betöltött szerepének, továbbá e szerep betöltéséhez szükséges szakértelem, készség vagy ezekhez való hozzáférés ismertetése, a fenntarthatósági politika; a fenntarthatósági kérdések tekintetében végrehajtott átvilágítási eljárás; a vállalkozó saját műveleteivel és értékláncával összefüggő tényleges vagy lehetséges káros hatásokkal kapcsolatos információk.⁷⁴ A fenti tartalommal elkészített fenntarthatósági jelentés vonatkozásában a Számviteli tv. előírja a fenntarthatósági minősítéssel rendelkező kamarai tag könyvvizsgáló vagy könyvvizsgáló cég által készített bizonyossági véleményt tartalmazó jelentés készítését és a közzétételét,⁷⁵ amelynek rendeltetése, hogy korlátozott bizonyosságot nyújtson arról, hogy a fenntarthatósági jelentés teljesíti-e a Számviteli tv. fenntarthatósági jelentésre vonatkozó előírásait, beleértve a fenntarthatósági jelentés fenntarthatósági beszámolási standardoknak való megfelelést, a vállalkozó által az említett fenntarthatósági beszámolási standardoknak megfelelően jelentett információk azonosítására szolgáló folyamatot és a fenntarthatósági jelentés megjelölésére vonatkozó követelmény teljesítését, valamint hogy teljesíti-e a Taxonómia rendelet 8. cikkében szereplő beszámolási követelményeket.⁷⁶

Az ESG törvény és a Számviteli tv. a fentiekben ismertetett – különösen a fenntarthatósági jelentés, illetve ESG beszámoló készítésével és közzétételével kapcsolatos, fenntarthatósági átvilágítás elvégzésére vonatkozó – kötelezettségek előírásával a hazai jogrendszerben megteremtette az egységes ESG-szabályozás kötelezettségrendszerének alapjait, amely a későbbiekben megalkotni és elfogadni tervezett alsóbb szintű jogszabályokkal együtt az ESG átfogó hazai szabályozását hivatott megteremteni.

⁷⁴ Számviteli tv. 95/E. § (4)–(10) és (13)–(15) bekezdés.

⁷⁵ Számviteli tv. 95/H–95/I. §.

⁷⁶ Számviteli tv. 95/H. § (1) bekezdés.

Az ESG törvény végrehajtási rendeletei; a fokozatosság elve

Az ESG-szabályozás részletszabályait meghatározó végrehajtási rendeletek megalkotása jelenleg még folyamatban van. Jelen tananyag elkészítéséig az alábbi végrehajtási rendeletek léptek hatályba:

- 244/2024. (VIII. 8.) Korm. rendelet az ESG tanácsadókat oktató intézményként történő akkreditálás részletes eljárási szabályairól;
- 30/2024. (VIII. 8.) NGM rendelet az ESG tanácsadókat oktató intézményként történő akkreditálás követelményrendszeréről, az akkreditált oktató intézményeket tartalmazó nyilvántartás vezetésére vonatkozó részletes eljárási szabályokról, valamint az ESG tanácsadói képzésről, továbbá a képzés és a vizsga díjáról;
- 29/2024. (VIII. 8.) NGM rendelet az ESG tanácsadóként történő akkreditálás követelményrendszeréről;
- 11/2024. (VIII. 8.) SZTFH rendelet az ESG tanácsadóként történő akkreditálás eljárási szabályairól és az ESG tanácsadók nyilvántartásáról;
- 12/2024. (VIII. 15.) SZTFH rendelet az ESG beszámolók, az ESG minősítők és az ESG szoftverek nyilvántartásáról;

13/2024. (VIII. 15.) SZTFH rendelet a vállalkozások fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségei teljesítésének részletszabályairól.

A 13/2024. (VIII. 15.) SZTFH rendeletnek kiemelt jelentősége van az ESG-kötelezettségek teljesítése vonatkozásában. A rendelet meghatározza az ESG törvény alapján a vállalkozások által kialakítandó kockázatkezelési rendszer kidolgozására és működtetésére vonatkozó részletszabályokat, e körben definiálja a vállalkozások által azonosítandó ESG-kockázatok, lényegességi vizsgálat, előminősítés fogalmát, példalózó jelleggel felsorolja a környezeti, társadalmi, valamint a vállalatirányítási kockázatok körébe tartozó kockázatokot, meghatározza az ESG-kockázatok elemzésére, értékelésére és kezelésére vonatkozó követelményeket, az ESG beszámoló minimumkövetelményeit, tartalmát, formai követelményeit, közzétételének szabályait. A rendelet 1. számú mellékletét képezi az ESG-beszámoló mellékletét képező kérdőív. A kérdőív

az ESG törvény szerinti átvilágítási kötelezettség teljesítéséhez elengedhetetlen környezetvédelmi, társadalmi, valamint vállalatirányítási tárgyú kérdéseket tartalmaz. A rendelet kifejezetten előírja, hogy a vállalkozások az átvilágítási folyamat során a rendelet szerinti kérdőív alkalmazásával gyűjtenek adatokat a közvetlen beszállítóiktól. A rendelet meghatározza azt is, hogy az egyes közvetlen beszállítók mely kérdésekre kötelesek válaszolni, s melyekre válaszolhatnak önkéntes alapon.⁷⁷

Az ESG-szabályozás fokozatos bevezetésének célja a fenntartható fejlődési elveken alapuló gazdaság megvalósulása.⁷⁸ Bár a szabályozás egyre kiterjedtebb, továbbra is nehézséget jelent, hogy sok esetben olyan elvárásoknak való megfelelést kíván meg a vállalatoktól, amelyeket elméleti – s nem gyakorlati – síkon foglalmaznak meg.⁷⁹ Az ESG-szemponthú szabályozási keretrendszernek való megfelelés (például a jelentések elkészítése, a vállalatok fenntarthatósági szempontú irányítása) összetett feladat, s ahhoz elengedhetetlen a vállalatok belső működésének teljes, stratégiai szintű átalakítása, de legalább felülvizsgálata.⁸⁰

Fontos hangsúlyozni, hogy az uniós irányelvek (például a CS₃D irányelv) magyar jogalkotásba való áttételése jelenleg is folyamatban van, így a következő években a hazai ESG-szabályozás területén még jelentős fejlődés várható, amelynek való megfelelés a kötelezett kört várhatóan folyamatos kihívások elé állítja.

⁷⁷ Lásd: <https://njt.hu/jogszabaly/2024-13-20-8K>

⁷⁸ BESENYEI–BUDAI 2023: 36.

⁷⁹ KATONA–TESSÉNYI 2024: 6.

⁸⁰ KATONA–TESSÉNYI 2024: 3.

AZ EU KÖRNYEZETVÉDELMI VEZETÉSI ÉS HITELESÍTÉSI
RENDSZERE (EMAS), VALAMINT A KÖRNYEZETKÖZPONTÚ
IRÁNYÍTÁSI RENDSZEREK (ISO 14000 SOROZAT)

Az EMAS mint környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer

Az EMAS (*Eco-Management and Audit Scheme*) az Európai Unió környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszere, „az első jogilag szabályozott rendszer, amely átfogó módon igyekszik kiaknázni a környezeti menedzsment és teljesítményértékelés előnyeit”.⁸¹ Az EMAS jogszabályi hátterét az Európai Parlament és a Tanács a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről és a 761/2001/EK rendelet, a 2001/681/EK és a 2006/193/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló 1221/2009/EK rendelete (EMAS rendelet) jelenti, amely – rendelet lévén – az Európai Unió valamennyi tagállamában egységesen alkalmazandó környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszert hozott létre.⁸²

Az EMAS mint közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer az Európai Unión belüli, illetve kívüli szervezetek önkéntes részvételének elvén alapszik, s célja, hogy a fenntartható fogyasztásról, termelésről és iparpolitikáról szóló cselekvési terv fontos eszközeként elősegítse a szervezetek környezeti teljesítményének folyamatos javítását a szervezetek saját környezetvédelmi vezetési rendszerének kialakítása és alkalmazása, az ilyen rendszerek teljesítményének szisztematikus, objektív és rendszeres időközönkénti értékelése, a környezeti teljesítményre vonatkozó tájékoztatás, a nyilvánossággal és más érdekelt felekkel folytatott nyílt párbeszéd, valamint a szervezetek munkavállalóinak aktív bevonása és megfelelő képzése révén.⁸³

Egy vállalkozás az EMAS rendszerben nyilvántartásba vétellel vehet részt.⁸⁴ Az EMAS-minősítést megszerezni kívánó szervezetnek a nyilvántartásba vétel

⁸¹ FODOR 2014: 168.

⁸² Lásd: Európai Parlament és Tanács 2019

⁸³ EMAS rendelet 1. cikk.

⁸⁴ BARTL 2022: 114.

érdekében az alábbi, EMAS rendeletben rögzített feltételeknek kell megfelelnie: környezeti állapotfelmérés elvégzése; a legjobb környezetgazdálkodási gyakorlatot figyelembe vevő környezetvédelmi vezetési rendszer kidolgozása és végrehajtása; belső ellenőrzés elvégzése; környezetvédelmi nyilatkozat elkészítése, a nyilvántartásba vételi kérelem illetékes hatósághoz történő benyújtása.⁸⁵ Az EMAS rendszerben részt vevő szervezetek nyilvántartásával kapcsolatos feladatokat hazánkban az országos környezetvédelmi hatóság végzi a környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) részt vevő szervezetek nyilvántartásáról szóló 308/2010. (XII. 23.) Korm. rendeletben foglaltak szerint.

Az EMAS rendelet alapján nyilvántartásba vett szervezet jogosult az úgynevezett EMAS-logó EMAS rendeletben meghatározott esetekben és módon történő használatára (például a levélpapír fejlécén, érvényesített környezetvédelmi nyilatkozatokon, termékek, tevékenységek, szolgáltatások hirdetésein, illetve hirdetéseiben).⁸⁶ Az EMAS-logó használata egyrészt kifejezésre juttatja a rendszerben való eredményes részvételt, másrészt pedig a szervezetek EMAS-rendszerben való részvételének az egyik ösztönzője, használata ugyanis alkalmas a szervezet imázsának javítására.⁸⁷

Az EMAS-nyilvántartásba vétel s így az EMAS rendeletben meghatározott követelményeknek való megfelelés ösztönzése érdekében az EMAS rendelet számos kötelezettség teljesítését írja elő a tagállamok számára.⁸⁸ A tagállamok többek között kötelesek: biztosítani, hogy a szervezetek az adott tagállami környezetvédelmi jogi követelményekre vonatkozó tájékoztatáshoz és segítségnyújtáshoz hozzáférhessenek;⁸⁹ az EMAS rendszert népszerűsítő tevékenységeket folytatni, ilyen például a technikai támogatás nyújtása a szervezetek számára az EMAS-szal kapcsolatos marketingtevékenységük meghatározásához

⁸⁵ EMAS rendelet 4. cikk.

⁸⁶ EMAS rendelet 8. cikk (1)–(2) bekezdések.

⁸⁷ FODOR 2014: 170.

⁸⁸ EMAS rendelet 32–39. cikk.

⁸⁹ EMAS rendelet 32. cikk.

és végrehajtásához;⁹⁰ a kis szervezetek részvételét ösztönözni, például az észszerű nyilvántartásba vételi díjak biztosításával;⁹¹ ösztönözni a helyi hatóságokat, hogy az ipari szövetségekkel, a kereskedelmi kamarákkal és más érdekelt felekkel együtt egyedi segítséget nyújtsanak az EMAS rendelet szerinti nyilvántartásba vételi követelmények teljesítéséhez a szervezetek csoportjainak.⁹²

Az ISO 14000 szabványrendszer

Az ISO 14000 a Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (*International Organization for Standardization*) által létrehozott nemzetközi környezetvédelemre vonatkozó szabályokat tartalmazó szabványrendszer, amely különböző előírásokat tartalmazó szabványokból épül fel (például a környezeti menedzsmentrendszerekre vonatkozó előírások [ISO 14001, 14004, 14005], a környezeti auditálás útmutatója [ISO 14010, 14012, 14013], az előzetes környezeti állapotfelmérés [ISO 14014], a telephelyi kockázatbecslés [ISO 14015], a környezeti címkézés útmutatója [ISO 14020, 14021, 14022, 14023, 14024], a környezeti teljesítményértékelés [ISO 14031, 14032], az életciklus-elemzés útmutatója [ISO 14040, 14041, 14042, 14043], a környezeti formatervezés és kommunikáció, az üvegházhatású gázokra vonatkozó szabványok [ISO 14060]).⁹³

Az ISO 14000 számú szabványsorozat a környezeti menedzsment főbb elemeit, a működési folyamat ellenőrzésének módszereit – ellenőrzés, auditálás – határozza meg. Általános célja a környezetvédelem támogatása, összhangban a társadalmi-gazdasági elvárásokkal, a fenntartható fejlődéssel, így bármely típusú és nagyságú szervezetnél alkalmazható.⁹⁴ Az ISO 14000 szabványrendszer nem diktál valamiféle környezetvédelmi követelményt. Ez azt jelenti, hogy az a vállalat, amelyik az ISO 14001 szabvány

⁹⁰ EMAS rendelet 33. cikk, 35. cikk (1) bekezdés c) pont.

⁹¹ EMAS rendelet 36. cikk b) pont.

⁹² EMAS rendelet 37. cikk (1) bekezdés.

⁹³ BAKOSNÉ BÖRÖCZ 2016: 27.

⁹⁴ RÉDEY 2013: 45.

szerinti tanúsítvánnyal rendelkezik, nem feltétlenül környezetbarát, sőt a környezetvédelmi teljesítménye sem feltétlenül elismerésre méltó. A tanúsítás csupán azt jelenti, hogy a vállalat megfelelő környezeti menedzsmentrendszert működtet, környezeti teljesítményét ellenőrzi, értékeli, és vállalja a folyamatos javítást.⁹⁵

Az EMAS és az ISO 14000 szabványsorozat által felállított rendszer összekapcsolódását jelenti, hogy az EMAS rendeletben meghatározott környezetvédelmi vezetési rendszert a szervezeteknek az EN ISO 14001 számú nemzetközi szabványban foglaltak szerint kell kialakítaniuk az EMAS rendeletben foglaltakkal kiegészítve. Az EMAS rendelet e tekintetben tehát nem állít fel önálló szabályrendszert, hanem az ISO 14001 szabványt az EMAS rendszer integrált részévé tette.⁹⁶ Az EMAS mindazonáltal az ISO 14001 szabvány környezetközpontú vállalatirányítás rendszerét meghaladó, magasabb szintű – s a vállalatok szempontjából nagyobb pénzügyi ráfordítást igénylő módon teljesíthető – követelményeket támasztó szabályrendszert állít fel. Az ISO szabvány például nem követeli meg minden környezetjogi előírás tényleges betartását, az elvárás csupán az amelletti elkötelezettség.⁹⁷ Az EMAS rendszer és ISO 14000 szabványsorozat célkitűzései mindazonáltal megegyeznek: önkéntes bevezetésük, illetve alkalmazásuk a vállalatok fenntartható és környezettudatos működése feltételrendszereinek kialakítását és működtetését hivatott elősegíteni.⁹⁸

Ezeknek a dokumentumoknak a megismerése és megismertetése fontos a Magyar Honvédségben a kérdéssel foglalkozó szakemberek számára is, hiszen azok tükrözik a nemzetközi elvárásokat és trendeket, így számunkra is iránymutatók.⁹⁹

⁹⁵ KERÉKES–KINDLER 1997: 77.

⁹⁶ EMAS rendelet I. Melléklet, A. pont.

⁹⁷ FODOR 2014: 169.

⁹⁸ BAKOSNÉ BÖRÖCZ 2016: 40.

⁹⁹ FÖLDI et al. 2014 és PADÁNYI 2013.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- APPEL Judit (2021): Az ESG-szemlélet a gazdaságban. In BELLUS Kinga (szerk.): *Studia Ignatiana XIII. A Szent Ignác Jezsuita Szakkollégium és a Jezsuita Szakkollégiumok hallgatóinak tanulmányai*. Budapest: Szent Ignác Jezsuita Szakkollégium, 20–32. Online: www.szentignac.hu/wp-content/uploads/2021/06/XIII.-Studia-Ignatiana.pdf
- BAKOSNÉ BÖRÖCZ Mária (2016): *A környezeti kockázatok kezelése és a környezeti menedzsment rendszerek jelentősége a gyakorlatban*. Gödöllő: Szent István Egyetemi Kiadó. Online: https://real.mtak.hu/34958/1/Bakosne_kockazatok_u.pdf
- BARTL Bálint (2022): Az Európai Unió Környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerének fenntarthatósági perspektívái. *Iustum Aequum Salutare*, 18(4), 111–124. Online: <https://publikacio.ppke.hu/id/eprint/61/1/001057492.pdf>
- BESENYEI Mónika – BUDAI László (2023): A Lean-től a Green-en keresztül az ESG-ig. In SZEGEDI Krisztina (szerk.): *Alkalmazott kutatással a gazdasági és társadalmi hatásért*. Budapest: Budapesti Gazdasági Egyetem, 28–38. Online: https://doi.org/10.29180/978-615-6342-74-4_3
- BESENYEI Mónika – FÜLÖP Sándor – HETESI Zsolt (2016): Vigyázó szemünket Párizsra vetettük – a klímaváltozás és a klímamegállapodás versenyfutása. *Acta Humana – Emberi Jogi Közlemények*, 4(2), 53–73. Online: <https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/actahumana/article/view/2506/1777>
- CAMARA, Paulo (2023): *The Systemic Interaction Between Corporate Governance and ESG: The Cascade Effect*. Working Paper No. 04. Online: https://governancelab.org/wp-content/uploads/2023/06/WP_4_2023_ESG-CG-4_Paulo-C%C3%A2mara_VF.pdf
- DOBRÁNSZKY-BARTUS Katalin – KRENCHER Jens Valdemar (2020): Az EU taxonómiai rendelete: A befektetési tevékenységek első, „zöld” szótára. *Gazdaság és Pénzügy*, 7(4), 392–419. Online: <https://doi.org/10.33926/GP.2020.4.2>
- FODOR László (2014): *Környezetjog*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó.
- FÜREDI-FÜLÖP Judit (2022): Nem pénzügyi információk térnyerésének lehetséges hatása a könyvvizsgálati elvárásai részre. In BOZSIK Sándor (szerk.): *Pénzügy-Számvitel füzetek VI*. Miskolc: Miskolci Egyetemi Kiadó, 59–67. Online: https://grtk.uni-miskolc.hu/files/18194/Penz%C3%BCgy_szamvitel_f%C3%BCzetek_VI_egyben.pdf

- HAJDU Tibor – LUKÁCS János – REIZINGERNÉ DUCSAI Anita (2023): A kör négyszögesítése, avagy az ESG-jelentések számszerű minősítése. *Pénzügyi Szemle*, 69(2), 103–122. Online: https://doi.org/10.35551/PFQ_2023_2_6
- KATONA Norbert – TESSÉNYI Judit (2024): Az ESG keretrendszer kihívásai magyarországi gyakorlati tapasztalatok alapján. *Gradus*, 11(1), 1–8. Online: <https://doi.org/10.47833/2024.1.ECO.003>
- KEREKES Sándor – KINDLER Józsefszerk. (1997): *Vállalati környezetmenedzsment*. Budapest: BKE Környezetgazdaságtani és Technológiai Tanszék. Online: <https://vmek.oszk.hu/01400/01457/01457.pdf>
- PADÁNYI József (2013): National Defence Research on the Effects of Climate Change. *Hadtudomány*, 23(E-szám), 30–40.
- PADÁNYI József – FÖLDI László (2014): Environmental Responsibilities of the Military Soldiers Have to be “Greener Berets”. *Economics and Management*, 8(2), 48–55.
- RÉDEY Ákos (2013): *Környezetmenedzsment rendszerek*. Környezetmérnöki Tudástár XVIII. kötet. Veszprém: Pannon Egyetem – Környezetmérnöki Intézet. Online: <https://tudastar.mk.uni-pannon.hu/anyagok/18-KMR-2013.pdf>
- SZENDREY Orsolya – DOMBI Mihály (2024): A hazai fenntarthatósági közzététel helyzete és fejlődési lehetőségei. *Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek*, 21(1), 98–114. Online: <https://doi.org/10.32976/stratfuz.2024.8>
- SZŰCS Boglárka – PÓNUSZ Mónika (2020): A fenntarthatóság fogalmának története, különös tekintettel a környezeti nevelésre és az innovációra. *Polgári Szemle*, 16(4–6), 393–403. Online: <https://doi.org/10.24307/psz.2020.1031>

Jogi források

- Az Európai Parlament és a Tanács 1221/2009/EK rendelete (2009. november 25.) a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről és a 761/2001/EK rendelet, a 2001/681/EK és a 2006/193/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről.
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2014/95/EU irányelve (2014. október 22.) a 2013/34/EU irányelvnek a nem pénzügyi és a sokszínűséggel kapcsolatos információknak bizonyos nagyvállalkozások és vállalatcsoportok általi közzététele tekintetében történő módosításáról.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2088 rendelete (2019. november 27.) a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről.

Az Európai Parlament és Tanács (EU) 2020/852 rendelete (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2464 irányelve (2022. december 14.) a 537/2014/EU rendeletnek, a 2004/109/EK irányelvnek, a 2006/43/EK irányelvnek és 2013/34/EU irányelvnek a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolás tekintetében történő módosításáról.

Az Európai Parlament és Tanács (EU) 2024/1760 irányelve (2024. június 13.) a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról, valamint az (EU) 2019/1937 irányelv és az (EU) 2023/2859 rendelet módosításáról.

Európai Bizottság (2019): Az európai zöld megállapodás. 2019. december 11. Online: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f01aa75cd71a1.0012.02/DOC_1&format=PDF

Európai Bizottság (2023): A 2013/34/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a fenntarthatósági beszámolási standardok tekintetében történő kiegészítéséről. 2023. július 31. Online: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202302772&qid=1723404220094.